

Liselotte Vandecruys & Steffy Diepvents
Provinciale Kunsthumaniora Hasselt
Contact: *liselotte_vandecruys@hotmail.com*
stefly_diepvents@hotmail.com

Het moet niet altijd Ariana Grande zijn – een experiment met (Belgische) kunst

1. Inleiding

We hebben het niet over grote projecten of wereldberoemde namen. Wij zijn twee gemotiveerde leerkrachten die de nadruk leggen op ‘beleven’, ‘inspireren’ en ‘verbinden’. We stellen praktijkgerichte opdrachten voor die voor leerlingen van twaalf tot veertien jaar ontwikkeld zijn tijdens de lockdown, en waar we blijvend mee aan de slag willen gaan. Je gaat naar huis met nieuwe lesideeën, maar ook met vernieuwende ideeën rond lesgeven. We streven naar een nieuwe visie binnen het taalonderwijs, waarbij leerlinggerichte werkvormen centraal staan.

2. Autonomie en verbinding

Corona daagde het hele onderwijs uit om, vanop afstand, leerlingen te motiveren. Door leerlingen te verbinden en hen de nodige autonomie te geven, hebben wij dat bereikt. Binnen het kader van de eindtermen zochten we voor de lessen Nederlands en expressie (eindtermen basisvorming ‘Kunst & cultuur’) creatieve en verbindende opdrachten. We deden dat door onszelf en onze leerlingen uit te dagen en te experimenteren met (Belgische) kunst. Het moet geen Ariana Grande zijn om interesse te wekken, creatieve werkvormen interessant te maken en tot leren te komen.

3. Kunst is het waard

“Kunst is het waard!”. Een slogan die niet meer weg te denken is uit onze huidige maatschappij en uit het Provinciaal Kunsthumaniora te Hasselt. Het belang van kunst, van creatief denken en van de aanwezigheid van een beeldcultuur zijn factoren die wij hoog in het vaandel dragen. Om onze leerlingen te stimuleren en te ontwikkelen, werken wij als team graag samen om onze leerlingen een totaalbeleving te laten ervaren. Onze school werkt als een mozaïek: een veelvoud aan kleurrijke initiatieven, telkens anders van vorm, grootte en aard. Maar al die stukjes samen vormen een uniek en sterk pedagogisch geheel. We willen iedere leerling vanuit zijn/haar eigenheid laten uitgroeien tot een ruimdenkende en kritische persoonlijkheid. Dat willen we bereiken via alle vormen van kunst met een individu-gerichte pedagogiek. We denken dat deze troeven ook in andere onderwijsvormen een groot bereik kunnen hebben.

4. Dit is Belgisch!

Onze school is de plaats bij uitstek waar creativiteit en grootse ideeën een plaats krijgen. Dat wij door onze directie gesteund en gestimuleerd worden om als collega's samen te werken en *out of the box* te denken, is goud waard. Zowel het overleg in vakgroepen en onder vakcollega's als vakoverschrijdende opdrachten en projectdagen zijn uitingen van deze samenwerkingen. Al worden heel veel mooie projecten aan de koffiemachine bedacht. Onze lessen zijn dan ook ontstaan vanuit het principe van *trial and error*. We hebben onszelf tijdens corona uitgedaagd om de betrokkenheid van onze leerlingen op een kunstzinnige manier te prikkelen. Ook hebben we opnieuw het plezier van nieuwe dingen te ontdekken, mogen ervaren. Er werd een grote oproep gedaan in de media om lokale initiatieven te ondersteunen en dat is niet aan ons voorbijgegaan. En wat hebben we genoten van de talrijke Belgische parels die onze leerlingen hebben mogen ontdekken. Dat er zoveel prachtig materiaal voorhanden is, moet ons motiveren om ook onszelf te blijven ontwikkelen en vooral om ons te laten inspireren door wat zo dicht bij ons ligt. De grote diversiteit aan inspiratiebronnen moeten we koesteren en tot bij onze leerlingen brengen.

5. Diversiteit en differentiatie

Diversiteit heerst ook tussen onze leerlingen. Hoewel een heel groot deel van onze leerlingen beelddenkers zijn, zijn er nog veel meer complexe onderwijsbehoeften die onze job interessant maken en een uitdaging vormen. Differentiëren is de boodschap en een niet weg te denken begrip. Voor ons is het een tweede natuur geworden. Leerlingen met verschillende interesses en leerniveaus moeten allemaal het gevoel van autonomie kunnen ervaren. Het zijn niet enkel hun interesse en niveau, maar ook hun leerprofiel en manier van leren die worden ingezet om te differentiëren. De structuur, onderwerpen en vooral hoe leuk jij, als leerkracht, de opdracht vindt, zal een grote invloed hebben op de motivatie van de leerling.

Elke leerling heeft nood aan ondersteuning en stimulering, en daar maken we graag tijd voor vrij. Ons enthousiasme, zelf opdrachten maken of opdrachten maken die zo zijn uitgewerkt dat elke leerling op zijn tempo kan ontwikkelen, staan centraal. Niet alleen durven ze dan meer zichzelf zijn, hun creativiteit wordt er ook extra door gestimuleerd. Een laatste troef is de communicatie over de opdracht. We praten, volgen op, vragen naar hun mening over de opdracht en betrekken hen bij het leerproces, dat ook ons leerproces is. Feedback – en niet te vergeten: feedforward – is ook voor ons de krachtigste tool om te leren.

6. Nederlands?!

Dat ook het taalgevoel wordt gestimuleerd zal jullie niet verwonderen. De Nederlandse vaardigheden bieden we op een geïntegreerde manier aan. Onze opdrachten dragen altijd heel veel facetten in zich, met een grote liefde voor creativiteit in al zijn vormen: van poëzie tot (Belgische) muziek en kunst. We trachten het ontwikkelen van de Nederlandse taal in al zijn facetten te koppelen aan de interesses van leerlingen, aan vakinhouden en aan belangrijke maatschappelijke inhouden. Verder vinden we het onze taak, als coach, om inzichten en belangrijke actuele gebeurtenissen onder hun aandacht te brengen. We geven hen de mogelijkheid om te ontdekken dat taalvaardig zijn noodzakelijk is.

7. Onze ideeën en de onderbouwing

Tijdens de conferentie stellen we vier opdrachten voor: een *instagram*pagina, schrijven van poëzie, reflectiefilmpjes en een opdracht rond de week van Belgische muziek. Deze opdrachten ontwikkelden we tijdens de lockdown en zetten we nu in ons contactonderwijs in. Elke leerling kan eigen accenten leggen en de opdrachten passen perfect

binnen een gedifferentieerde aanpak. Na evaluatie van onze opdrachten konden we vaststellen dat onze leerlingen gemotiveerd en enthousiast waren. Wanneer we onze lessen naast de zelfdeterminatietheorie legden, bleek dat onze lessen perfect binnen dat kader passen.

Onze leerlingen krijgen autonomie omdat ze eigen keuzes kunnen maken. Ze worden individueel begeleid tijdens het proces. Differentiatie en feedforward zijn belangrijk om dat tot een goed einde te brengen. Zo kunnen ze ook telkens hun eigen interesses verwerken. De leerlingen drukken een eigen stempel op de opdracht waardoor ze elkaar inspireren en vaak heel onverwacht met elkaar kunnen verbinden. Dat brengt ons bij de verbondenheid tussen zowel leerkracht en de leerlingen als tussen leerlingen onderling. Wij zijn, als leerkrachten, enorm betrokken en enthousiast over onze opdrachten. We brengen aan de hele groep de opdracht aan, wat verbondenheid creëert: iedereen staat voor dezelfde opdracht. Vaak worden opdrachten op onze *social media* gepost en soms halen we de krant naar de school, waardoor de betrokkenheid en ook de verbondenheid tussen leerlingen worden vergroot. Tot slot werken we in onze opdrachten aan de Nederlandse taal *an sich*, aan leren leren en aan het aanpakken van grotere opdrachten. Andere competenties zoals 'durf', 'onafhankelijkheid', 'creatief en kritisch denken' en 'zelfontwikkeling' zijn niet weg te denken. We zorgen ervoor dat onze opdrachten niet te moeilijk, maar ook niet te gemakkelijk zijn.

8. Conclusie

We werken vaak intuïtief, maar nemen ook wetenschappelijke kaders mee in het ontwikkelingsproces. Intuïtie, verbeelding, kunst en een portie lef om gewoon dingen te proberen, brengt het beste in onze leerlingen naar boven. Daarbij komt ook dat wij, als leerkrachten, enorm betrokken zijn bij onze opdrachten. Ook dat delen we met jullie. Een betrokken leerkracht inzetten als motiverende factor voor het leren van onze leerlingen, is dan ook een essentieel deel van het ontwikkelen van onze opdrachten.